

Datum : 17 september 2008
Aan : Tweede Kamerfractie VVD

Ex ante budgettaire effecten tegenbegroting VVD 2009

1 Inleiding

Het CPB heeft op verzoek van de VVD de ex ante budgettaire effecten in 2009 van een aantal wijzigingsvoorstellen voor de begroting 2009 gezien. Uitgangspunt vormen de kabinetsvoorstellen in de Miljoenennota 2009, zoals deze door het CPB in de MEV 2009 zijn verwerkt. Wijzigingsvoorstellen in de tegenbegroting worden afgezet tegen het huidige voorgenomen beleid; terugdraaien van een ombuiging van het kabinet betekent daarom een intensivering.

De rapportage beperkt zich tot de ex ante budgettaire effecten voor 2009. Voor berekeningen van de korte termijn macro economische- en koopkrachteffecten ontbreekt de tijd. Bovendien geven deze korte termijneffecten een onvolledig beeld. De uitkomsten voor het komende jaar zeggen weinig over de uiteindelijke economische effecten van de maatregelen in een tegenbegroting. Directe bestedingseffecten domineren op korte termijn zowel de uitkomsten voor de economische groei als het EMU-saldo (via de inverdieneffecten). Zonder macro-economische doorrekening geldt voor de koopkracht een vergelijkbaar probleem. Sommige (lasten)maatregelen werken indirect op de koopkracht door, bijvoorbeeld via de loon- en prijsvorming. Het buiten beschouwing laten van deze effecten zou een vertekend beeld geven van de feitelijke koopkrachteffecten.

Een tegenbegroting bestaat uit een aantal wijzigingsvoorstellen op de plannen van het kabinet. Bij de analyse is mede gekeken naar de uitvoerbaarheid van de plannen per 1 januari 2009, indien het kabinet de wijzigingen zou overnemen. Gezien de korte voorbereidingstijd tot 1 januari 2009 betekent dit, dat mogelijk niet alle plannen van de VVD in de analyse van de tegenbegroting worden meegenomen. In dit opzicht wijkt de analyse van de tegenbegroting af van bijvoorbeeld een verkiezingsprogramma. Bij die laatste gaat het om beleidsvoornemens voor vier jaar, waarbij de uitvoerbaarheid in de regel alleen beperkingen oplegt aan de fasering van de maatregelen binnen die periode.

2 Wijzigingsvoorstellen van de VVD

2.1 Uitgaven

Tabel 2.1 vat de wijzigingsvoorstellen voor de collectieve uitgaven samen. In totaal wordt 9,2 mld euro aan ombuigingen voorgesteld. Daar staat voor 0,9 mld euro aan intensiveringen tegenover.

2.1.1 Ombuigingen

- De VVD verlaagt het budget voor ontwikkelingssamenwerking met 1,0 mld euro.
- De VVD neemt enkele maatregelen in de sociale zekerheid, waardoor de collectieve uitgaven met 3,6 mld euro dalen, waaronder een korting op het re-integratiebudget (0,3 mld euro) en de huurtoeslag (0,2 mld euro), de afschaffing van het kindgebonden budget (0,8 mld euro), het afschaffen van de levensloopregeling (0,4 mld euro), het schrappen van de enveloppe WAO-WIA-brugbanen (0,6 mld euro), het baseren van de zorgtoeslag op de werkelijke ZVW-premies inclusief collectiviteitskorting (0,4 mld euro) en de verhoging van de zorgtoeslag voor alleenstaanden (0,4 mld euro).
- De VVD schrapt diverse enveloppen van het kabinet geheel of gedeeltelijk, waaronder voor wijkaanpak (0,1 mld euro) en duurzame leefomgeving en energie (0,1 mld euro).
- De VVD beperkt beleidssubsidies met 0,2 mld euro.
- De VVD schrapt de gratis schoolboeken (0,3 mld euro). De oude regeling voor ondersteuning van huishoudens met lage inkomens (WTOS) wordt niet opnieuw ingevoerd.
- De VVD legt een efficiëncytaakstelling op aan zowel lagere overheden (0,2 mld euro) als de centrale overheid (0,4 mld euro). Bij deze laatste maatregel betreft het algemeen bestuur (inclusief belastingdienst), rijkswaterstaat en justitie en gevangeniswezen. Daarnaast werken diverse ombuigingen op de centrale overheid door op het gemeente- en provinciefonds (0,3 mld euro).
- De VVD stopt de voorbereiding op het rekeningrijden. Hiermee wordt volgend jaar 0,15 mld euro bespaard.
- Op het terrein van de zorg worden enkele maatregelen genomen, waardoor de collectieve zorguitgaven met 2,1 mld euro verminderen. Het terugdraaien van de pakketuitbreiding (waaronder de pil, kraamzorg en de tandarts, 0,2 mld euro), extra pakketverkleiningen (waaronder maagzuurremmers en cholesterolverlagers, 0,5 mld euro), het afschaffen van de compensatie van 47 euro voor chronisch zieken (0,1 mld euro), een verhoging van het eigen risico naar 300 euro en het in het vervolg meetellen van de kosten van bezoek aan de huisarts voor het eigen risico (samen 1,2 mld euro) worden als financieringsschuif geboekt. Daarnaast zorgt het gedragseffect van deze maatregelen voor een daling van de collectieve zorguitgaven met 0,2 mld euro.

Tabel 2.1 Ombuigingen en intensiveringen, 2009

	Ombuigingen	Intensiveringen
Naar beleidsmatige clusters	mld euro	
Defensie		0,1
Onderwijs	0,7	0,2
Openbare orde	0,1	0,1
Gemeenten en provincies	0,5	
Overig openbaar bestuur	0,3	
Infrastructuur	0,1	0,3
Volkshuisvesting	0,1	
Milieusubsidies	0,2	
Overige subsidies	0,4	
Sociale zekerheid	3,6	
Zorg	2,2	
Ontwikkelingssamenwerking	1,0	
Niet-belastingmiddelen		0,2
Totaal	9,2	0,9

2.1.2 Intensiveringen

- De VVD intensiveert in infrastructuur (0,3 mld euro), defensie (0,1 mld euro), veiligheid (0,1 mld euro) en onderwijs en innovatie (0,2 mld euro).
- Het terugdraaien van de vliegbelasting (zie paragraaf 2.2) komt voor de helft (0,2 mld euro) ten goede aan buitenlanders, waardoor dit deel als een intensivering wordt geboekt.

2.2 Lastenmaatregelen

Tabel 2.2 geeft een overzicht van de fiscale maatregelen uit het VVD-programma. Hieruit blijkt dat de VVD de lasten met 3,9 mld euro verlicht, waarvan 2,6 mld euro voor gezinnen en 1,2 mld euro voor bedrijven.

Milieu

- De VVD draait de invoering van de vliegbelasting terug. Het helft hiervan heeft betrekking op Nederlandse burgers en verlicht daardoor de lasten met 0,2 mld euro.
- De VVD draait de invoering van de verpakkingsbelasting terug. Dit verlicht de lasten met 0,3 mld euro.
- De VVD draait de invoering van de milieudifferentiatie in de tarieven van de BPM terug. Dit verlicht de lasten met 0,1 mld euro.
- De VVD draait de verhoging van de alcoholaccijns terug. Dit verlicht de lasten met 0,1 mld euro.
- De VVD stopt met de indexatie van brandstofaccijnzen. Dit verlicht de lasten met 0,1 mld euro.

Tabel 2.2 Microlasten, 2009

	mld euro	
Milieu	- 0,8	
w.v. terugdraaien vliegbelasting		- 0,2
terugdraaien verpakkingsbelasting		- 0,3
terugdraaien milieudifferentiatie BPM		- 0,1
terugdraaien verhoging alcoholaccijns		- 0,1
geen indexatie brandstofaccijnzen		- 0,1
Inkomen en arbeid	- 2,2	
w.v. terugdraaien korting buitengewone ziektekosten chron. zieken		- 0,2
terugdraaien verhoging bijtelling auto van de zaak		- 0,2
verlaging tarieven voor loon- en inkomstenbelasting		- 2,0
verhoging belastingvrije kilometervergoeding van 19 tot 21 cent		- 0,2
afschaffing afschrijvingsbeperking voor IB-ondernemers		- 0,2
terugdraaien inkomensafhankelijke arbeidskorting		0,7
terugdraaien doorwerkbonus 62 jaar en ouder		0,3
terugdraaien ouderschapsverlofkorting		0,0
ZVW-premie (incl. grondslageffect inkomensafhankelijke bijdrage)		- 2,4
ZVW-premie pakketmaatregelen		0,7
ZVW-premie eigen risico		1,2
ZVW-premie compensatie chronisch zieken		0,1
Winst en vermogen	- 0,9	
w.v. halvering successierecht per 1 juli 2009		- 0,5
verlaging van de overdrachtsbelasting van 6% tot 5% per 1 juli 2009		- 0,4
Totale mutatie microlasten (MLO)	- 3,9	
w.v. bedrijven		- 1,2
w.v. gezinnen		- 2,6
Financieringsverschuivingen (pakketbeperkingen, hoger eigen risico)	- 1,9	
Beleids­effect EMU-relevante lasten	- 5,8	

Inkomen en arbeid

- De VVD verruimt de fiscale regeling voor buitengewone ziektekosten voor chronisch zieken. Dit verlicht de lasten met 0,2 mld euro.
- De VVD draait de verhoging van de fiscale bijtelling van de auto van de zaak terug. Dit verlicht de lasten met 0,2 mld euro.
- De VVD verlaagt de tarieven voor loon- en inkomstenbelasting. Dit verlicht de lasten met 2,0 mld euro.
- De VVD verhoogt de belastingvrije kilometervergoeding van 19 tot 21 cent. Dit zorgt voor een lastenverlichting van 0,2 mld euro.
- De VVD schaft de afschrijvingsbeperking voor ondernemers (IB) af, waardoor de lasten met 0,2 mld euro dalen.

- De VVD draait enkele maatregelen van het kabinet terug, waaronder de inkomensafhankelijke arbeidskorting en de doorwerkbonus voor 62-plussers. Dit verzwart de lasten voor gezinnen in totaal met 1,0 mld euro.
- Op het terrein van de zorg verkleint de VVD het pakket met in totaal 0,7 mld euro. Daarnaast wordt de compensatie voor chronisch zieken van 47 euro afgeschaft (0,1 mld euro), wordt het eigen risico verhoogd tot 300 euro en tellen de kosten van bezoek aan de huisarts in het vervolg wel mee voor het eigen risico (samen 1,2 mld euro). Dit verlaagt de ZVW-premies per saldo met 1,9 mld euro. Deze maatregelen zijn echter financieringsverschuivingen, die niet leiden tot lagere lasten. De lagere loonheffing over de lagere inkomensafhankelijke bijdrage (0,3 mld euro) en gedragseffecten van bovengenoemde maatregelen (0,2 mld euro) hebben wel een lastenverlaging tot gevolg van in totaal 0,5 mld euro.

Vermogen en winst

- De VVD halveert het successierecht per 1 juli 2009, wat een lastenverlichting van 0,5 mld euro tot gevolg heeft.
- De VVD verlaagt de overdrachtsbelasting per 1 juli 2009 van 6% naar 5%, wat de lasten met 0,4 mld euro verlicht.

Financieringsverschuivingen

De lastenontwikkeling van de VVD omvat per saldo voor 1,9 mld euro aan financieringsverschuivingen. Dit betreft de pakketverkleining en het verhogen van het eigen risico in de ZVW. De lastenmaatregelen van de VVD verlagen daardoor het EMU-saldo met 5,8 mld euro.

3 Ex ante effect op EMU-saldo

De wijzigingsvoorstellen van de VVD impliceren bij de collectieve uitgaven 9,2 mld euro aan ombuigingen. Hiertegenover staat 0,9 mld euro aan intensiveringen. De collectieve lasten, voor zover EMU-relevant, dalen met 5,8 mld euro.

Tabel 3.1 Ex ante budgettaire afwijkingen t.o.v. Miljoenennota 2009

	mld euro	% BBP
Ex ante effect voorstellen de VVD (+ = EMU-saldo verbeterend):		
Ombuigingen	9,2	
Intensiveringen	- 0,9	
EMU-relevante lasten	- 5,8	
Ex ante effect op EMU-saldo	2,5	0,4

In de MEV 2009, waarin de kabinetsvoorstellen uit de Miljoenennota zijn verwerkt, is een EMU-saldo van 1,3% van het BBP gerapporteerd voor 2009. Ex ante leiden de voorstellen van

de VVD tot een verbetering van dit saldo met 2,5 mld euro, wat overeen komt met 0,4% BBP. Het ex post effect op het saldo, dus inclusief in- of uitverdieneffecten als gevolg van de macro-economische doorwerking van de maatregelen, is niet berekend.